

Abeceda festivalu ENVIROFILM 2012

Osemnásty ročník Medzinárodného festivalu filmov o životnom prostredí Envirofilm 2012 prilákal do už ôsmich festivalových miest stovky návštevníkov, divákov, milovníkov prírody, obdivovateľov dokumentov s tematikou životného prostredia, autorov filmov, osobností, priateľov festivalu. Filmári z 32 krajín sveta prihlásili do súťaže 179 filmov, čo je v histórii festivalu rekordný počet. V tomto roku po prvý raz súťažili filmári z Palestíny. Do hlavnej súťaže postúpilo 57 filmov od autorov z 19 krajín sveta, ktoré si mohli pozrieť diváci vo všetkých festivalových mestách. V Banskej Bystrici bolo počas festivalu uvedených takmer 100 filmových projekcií, vrátane záverečnej prehliadky ocenených filmov. Každý festivalový deň sprevádzali podujatia pre deti a mládež, výstavy, besedy, stretnutia. Zaujímavý a bohatý program pripravili aj tri nové festivalové mestá – Košice, Poltár a Skalica. Spolu s Banskou Bystricou, Zvolenom, Banskou Štiavnicou, Kremnicou a Krupinou tak vytvorili na Slovensku májový zelený „osemľístok“.

Z diania na festivale sme pre vás pripravili festivalovú abecedu, ktorá, okrem toho, že neobsahuje všetky písmená, rozhodne neobsiahla ani to množstvo postrehov, zážitkov a pocitov, ktoré tohtoročný Envirofilm priniesol. Envirofilm treba jednoducho zažiť!

A – autori

Už sme spomenuli, že na festivale súťažili autori z 32 krajín sveta. Niektorí autori sa festivalu zúčastnili osobne. Holandský dokumentarista Jan van den Berg, spolu so svojou dcérou Sandrou, koproducentkou, strávil na festivale celý týždeň. O svojom filme *Tichý sneh* besedoval s divákmi v Banskej Bystrici, aj za účasti Jej excelencie veľvyslankyne Holandského kráľovstva pani Daphne Bergsma. Na záverečnom ceremonáli si za *Tichý sneh* prevzal Cenu predsedu Banskobystrického kraja. Ceny si do Banskej Bystrice prišli prevziať aj ďalší dokumentaristi, medzi nimi aj jeden z autorov víťazného talianskeho filmu *Studňa – hlasy vody z Etiópie* Riccardo Russo, ďalej slovenskí autori Pavol Barabáš (*Pribehy tatranských štítov – Súboj veľikánov*), Peter Kováč (*Slameníkove zeme*), Ján Kuska (*Bača Milan verus smernice Európskej únie*) a z Českej republiky Ivan Štřítešský a Ladislav Miko (*Silva Gabreta*) a David Macháček (*Ostrorelci ostrovidov*).

B – Barabáš, Barna, Bella...

To sú mená vzácných hostí festivalu. Slovenský dokumentarista *Pavol Barabáš*, tradične prichádza na festival nielen ako súťažiaci autor, ale aj kvôli svojim „fanúšikom“, pre ktorých je stretnutie s ním skutočným zážitkom. Aj tento rok sa vstupenky na Barabáša vypredali rekordne rýchlo, najväčšia kinosála v banskobystrickom multikine Cinemax bola plná a atmosféra dýchala emóciami. V jeho dialógu s planétou Zem dominoval nový film *Pygmejovia – deti džungle* a nechýbali ukážky z jeho úspešných dokumentov. *David Barna*, zástupca riaditeľa pre komunikáciu vo federálnej agentúre USA National Park Service, Washington, DC., je oficiálnym hovorcom 392 národných parkov, bojísk, morských pobreží, historických lokalít a pamätníkov USA. V roku 2010 sa Envirofilmu zúčastnil ako člen medzinárodnej filmovej poroty. Tento rok so svojou sympatickou manželkou Lindou navštívil okrem Banskej Bystrice aj Kremnicu, Poltár a Skalicu, kde besedoval s návštevníkmi o národných parkoch USA. Slovenský kozmonaut *Ivan Bella*, spolu s astronómom Pavlom Rapavým, zaujali svojím rozprávaním o svetelnom znečistení oblohy, aj z pohľadu zhora, z kozmu.

C – ceny

Medzinárodná filmová porota: Kateřina Javorská (SR), Iwona Siekierzynska (Poľsko), Janka Mesiariková (SR), František Palonder (SR) a Ferenc Varga (Maďarsko) – rozhodla o udelení 19 cien. Hlavnú cenu získal taliansky film *Studňa – hlasy vody z Etiópie* režisér Paola Barberi a Riccarda Russo. Ceny v jednotlivých kategóriách si odniesli autori z Čiech (*Ostrorelci ostrovidov*), z Francúzska (*Madagaskar, stratený makak*), z Nemecka (*Super zvieratá 2 – Divoká škôlka*) a z Belgicka (*Navždy Černobyľ*). Celkovo najviac ocenení získali autori z Nemecka, Francúzska a Slovenska.

http://www.envirofilm.sk/press/Protokol_2012_sk.pdf

D – deti a detská porota

Deti sú jednoznačne ozdobou festivalu. Či už ako výtvarníci v súťaži *Zelený svet* alebo ako účastníci filmových prehliadok a množstva hier a súťaží, ktoré pre ne každoročne organizátori festivalu pripravujú. Samozrejme, aj tento rok zasadla detská festivalová porota. Tvorilo ju 19 žiakov základných škôl z Banskej Bystrice a z Poltára. Ako to už býva zvykom, členovia poroty si vyžrebovali predsedu poroty. Stala sa ňou piatačka Veronika Gašparcová z banskobystrickej ZŠ Slobodného slovenského vysielča. Porota hodnotila 8 filmov. Po spočítaní hlasov sa ukázalo, že rozdiely medzi prvými tromi filmami boli naozaj tesné. S ôsmimi hlasmi u detí vyhral nemecký film *Super zvieratá 2 – Divoká škôlka*. Druhý dokument *Klokany uličníci* (Austrália) získal 6 hlasov a tretie *Dve gorily v dome* (Francúzsko) 5 hlasov. Detská porota zasadla aj v Škole u Filipa v Banskej Bystrici, kde sa v premiére uskutočnil prvý Filipkáčsky Envirofilm. U detí od Filipa s prevahou zvíťazil austrálsky film *Klokany uličníci*.

E – Ekozločiny

Besedu na tému ekozločiny zaujímavou a doslova akčnou urobil hosť večera Ladislav Hanniker, špecialista na trestné činy proti životnému prostrediu (Generálna prokuratúra SR). „K veci“ hovorila aj prednostka Obvodného úradu životného prostredia v Žiline Eva Stanková a moderátorka Zora Pauliniová. Besedu a diskusiu ukončil Ladislav Hanniker vetou: Chceme na Slovensku prírodnú políciu!

G – Gavendová

Alžbeta Harry Gavendová, absolventka banskobystrickej Akadémie umení (AU), prevzala tento rok Cenu Únie slovenských televíznych tvorcov – za vytrvalé, umelecky nápadité hľadanie inšpirácií v rodnom

Foto: Stano Hupjan

Režisérovi filmu *Studňa – hlasy vody z Etiópie* Riccardovi Russo Hlavnú cenu Envirofilmu 2012 odovzdal minister životného prostredia SR Peter Žiga a predsedníčka medzinárodnej poroty Kateřina Javorská

Foto: Jozef Klinda

Pohľad do auditória slávnostného ukončenia festivalu na Radnici v Banskej Bystrici

Foto: Ján Krošlák

O vytvorenie nového, environmentálne čistého slovenského rekordu, usilovne bojovali nielen deti, ale aj obľúbený maskot festivalu Tatko Príroda

Foto: Stano Hupjan

V kategórii kresba, maľba, grafika a kombinované techniky (ZŠ, deti od 11 do 15 rokov) zvíťazila Nina Brižaková zo ZŠ Jarná v Žiline za prácu *Výstavba*

kraji, vnímavé skúmanie obyčajných ľudí spätých so zemou a pokorných k jej krásam. Alžbeta súťažila na Envirofilme 2012 s filmom *Strašiak*.

J – jubilanť Štefan Vraštiak

Dlhoročný spolupracovník a priateľ festivalu Envirofilm, predseda Slovenského filmového zväzu Štefan Vraštiak, oslávil v apríli významné životné jubileum – sedemdesiatku. Počas otváracieho ceremoniálu mu k jubileu zablahoželala generálna riaditeľka Slovenskej agentúry životného prostredia, manažérka festivalu Dagmar Rajčanová a riaditeľ festivalu Ján Ilavský. Filmový publicista a historik Štefan Vraštiak sa takmer celý život venuje kinematografii. Festival Envirofilm obohatil prehliadkami desiatok filmov z archívu Slovenského filmového ústavu, medzi nimi aj takým skvostom, ako je prvý slovenský celovečerný film *Jánošík* z roku 1921 v réžii Jaroslava Siakela. Tento rok bol Štefan Vraštiak moderátorom večera venovaného významnému slovenskému dokumentaristovi Martinovi Slivkovi. Diváci si mohli pozrieť film *Martin Slivka – muž, ktorý sadil stromy* (réžia Martin Šulík) a besedovať s pani Oľgou Slivkovou, manželkou dokumentaristu.

K – konferencia Krajina – Človek – Kultúra

V rámci 18. ročníka festivalu Envirofilm sa tradične uskutočnila aj konferencia *Krajina – Človek – Kultúra*. Témou konferencie, ktorá je súčasťou festivalu už šesťnásť rokov, boli špecifiká prírodného a kultúrneho dedičstva Banskobystrického samosprávneho kraja a možnosti jeho zhodnocovania pre podporu rozvoja regiónu. Vyvrcholením konferencie bolo vyhlásenie 2. ročníka Ceny Slovenskej republiky za krajinu, ktorá je čestným vyznamenaním pre subjekty, ideovo, tematicky a prakticky prispievajúce k implementácii Európskeho dohovoru o krajine na národnej úrovni.

N – nemocnica

V nemocnici bolo veselo! Ako vždy, keď deti v Detskej fakultnej nemocnici s poliklinikou v banskobystrickej Rooseveltovej nemocnici navštívia filmári. Tento rok sa síce návšteva udiala bez filmárov, ale smiechu bolo, až sa szilo. Tatko Príroda (Miroslav Kasprzyk) to s deťmi jednoznačne vie! Festival v nemocnici zastupovali – a s deťmi sa bavili a smiali aj riaditeľka Envirofilm, n. o., Alice Kučerová a ďalší členovia organizačného výboru. Hrali sa hry, rozprávky, premietali sa filmy, súťažilo sa, no a, samozrejme, rozdávali sa darčeky (vzájomne). Neskutočne krásne, úprimné, priateľské a veselé dopoludnie to bolo!

P – Palestína

Palestína, krajina z Prednej Ázie, nazývaná aj Svätá zem, sa tohto roku po prvý raz prihlásila do filmovej súťaže. Palestínsky film *Posvätné kamene* (réžia Muayad Alayan a Laila Higazi) postúpil do hlavnej súťaže a premietal sa vo festivalových mestách. Sprevádzal aj besedu o ľudských právach v kontexte ochrany životného prostredia s predstaviteľmi Amnesty International Slovensko, ktorá sa konala v Divadle v Záhrade (Centrum nezávislej kultúry – CNK v Banskej Bystrici). Záhrada CNK, ako nový festivalový priestor, úspešne prezentovala podujatia Envirofilmu 2012.

R – rekord

Do Knihy slovenských rekordov boli doteraz na Envirofilme zapísané štyri environmentálne čisté rekordy: rekordná guľa (2008), rekordný had (2009), rekordná reťaz (2010) a vlnajší rekordný štvorlístok (logo Envirofilmu), ktorý mal 51,59 štvorcových metrov. Tento rok 6 tisíc detí z 15 základných škôl (Banská Bystrica, Zvolen, Banská Štiavnica, Kremnica, Krupina, Sereď, Levice) vyzbieralo cca 50 tisíc kusov obalov z džusov a mlieka (tetrapakov). A padol piaty rekord! Rekordné bocienie hniezdo s mierami – výška 96,4 cm a šírka 136 cm.

S – Studňa – hlasy vody z Etiópie

Vítaný film Envirofilmu 2012. Talianski režiséri a kameramani Paolo Barberi a Riccardo Russo nakrútili úžasný, emotívny dokument o „spievajúcej“ studni z južnej Etiópie, sužovanej suchom. V dokumente, pochopiteľne, rezonuje voda. Jej nedostatok, jej vzácnosť a vzťah ľudí k nej. Pastieri z domorodého kmeňa Borana v Orómii v období sucha putujú so svojimi stádami k studni a spievajúc si dolujú z nej vodu. Napoja stáda, zásobia sa vodou a opäť putujú domov. Bez tohto zdroja vody by počas dlhého obdobia sucha jednoducho neprežili...

Autori filmu pozoruhodným filmárskym spôsobom zdokumentovali príbeh ľudí z Orómie, ich vzťah k vode a ich jedinečný systém vodného hospodárstva, ktorý umožňuje hospodáriť aj s tým málom vody tak, aby sa ušlo každému a nikto nemusel za nič platiť.

T – Tatko Príroda

Miroslav Kasprzyk, alias Tatko Príroda, je už niekoľko rokov maskotom festivalu Envirofilm. O presnom počte rokov jeho účasti na festivale, sa stále polemizuje. Ale tých štrnásť rokov to už bude. Isté je, že k festivalu už neodmysliteľne patrí a so svojou úlohou a kostýmom je taký zžitý, že inak ako Tatko Príroda ho počas festivalu neoslovia ani samotní organizátori, priatelia či známi. Zakaždým odvedie kusisko práce, rozdá vrecia úsmevu a odpovie na stovky rôznych otázok. Deti ho zbožňujú. Stretnutie s ním je veľkým zážitkom.

Z – Zelený svet

Už 17 rokov je súčasťou festivalu medzinárodná súťaž výtvarnej tvorivosti detí a mládeže *Zelený svet*. Tento rok deti tvorili na tému *Moja stopa na tejto planéte*. Tento rok sa do súťaže zapojilo 2 774 autorov z 354 slovenských škôl (2 620 prác). Zo zahraničia (Lotyšsko, Srbsko, Čína) súťažilo 98 autorov. Hlavnú cenu, ktorú venovalo Zastúpenie Európskej komisie na Slovensku, si odniesol päťročný Michal Demko z Ružomberka za prácu *Orba na poli*.

<http://www.envirofilm.sk/zeleny Svet.html>
Anna Gudzová

Foto: Stano Hupján

Záujem detí o podujatia, hry a súťaže v areáli Múzea SNP v Banskej Bystrici bol už tradične veľký

Foto: Stano Hupján

Besedy o národných parkoch Slovenska, Českej republiky a USA sa zúčastnili (zľava) Rastislav Rybanič (SR), minister životného prostredia SR Peter Žiga, Marián Jasík (SR), Ladislav Miko EK Brusel (ČR), David Barna (USA)

Foto: Silvia Redlingerová

Tatko Príroda potešil a rozosmial deti v Rooseveltovej nemocnici v Banskej Bystrici

Foto: Stano Hupján

Protagonisti akčnej besedy na tému ekozločiny Ladislav Hanniker, špecialista na trestné činy proti životnému prostrediu (Generálna prokuratúra SR), prednostka Obvodného úradu životného prostredia v Žiline Eva Stanková a moderátorka Zora Pauliniová